

College van Gedeputeerde Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Per email: post@drenthe.nl

Afschrift aan Provinciale Staten van Drenthe
Via: statengriffie@drentsparlement.nl

Postadres
Postbus 240
8000 AE Zwolle

**Regiokantoor Noord
Bezoekadres**
Lavendelheide 9
9202 PD Drachten

Datum: 20-11-2023

Referentie: 02223/dr/rv-db

Betreft: **Nieuw wolvenbeleid**

Geachte heer, mevrouw,

Met het oog op de belangen van haar leden in uw provincie wil LTO Noord uw aandacht vragen voor de situatie rond de wolf.

Impact onaanvaardbaar groot

In opdracht van uw provincie is BIJ12 het orgaan dat administreert welke schade wolven aanrichten aan landbouwhuisdieren. In de rapportages valt op dat, zeker in gebieden waar de wolf zich gevestigd heeft, de aantallen aangevallen schapen, runderen en paarden voortdurend toenemen.

Wij hebben reeds eerder met u gedeeld dat de impact van deze aanvallen zich niet alleen vertaald in financiële schade maar misschien nog wel meer in emotionele / geestelijke schade bij veehouders. Het is geen sinecure om 's morgens bij een weiland te arriveren en wreed aangevreten dieren, soms nog levend en veelal dood, aan te moeten treffen.

Naast de gevolgen van de aanwezigheid van de wolf voor veehouders is de sociale onrust in gebieden waar de wolf frequent rond loopt, ook groot. Recreanten mijden natuurgebieden, wandelaars, joggers en mensen die hun hond uitlaten kiezen voor een ander rondje of blijven in bebouwd gebied en mensen woonachtig in het buitengebied laten hun kinderen niet meer alleen naar de sport of zelfs naar school fietsen.

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

Voor de veehouderijsector zijn de gevolgen van de aanwezigheid van de wolf nu en ook op termijn groot. Vanuit de waarneming dat wolfwerend afrasteren niet altijd uitvoerbaar is en de wolf met honger zich er niet door tegen laat houden, verwachten wij dat het landelijk gebied gaat veranderen. Veel veehouders met kleinere aantallen dieren en weinig mogelijkheden tot opstallen, lopen aan tegen financiële en arbeid gerelateerde problemen rondom het plaatsen van wolfwerende afrastering en zullen waarschijnlijk stoppen met het houden van dieren. Ook is het goed denkbaar dat melkveehouders hun jonge dieren niet meer laten weiden en daarmee (melkvee leert op een jonge leeftijd grazen) op den duur ook hun koeien niet meer in het landelijk gebied zullen weiden.

Waterbed effect

In het verlengde van het voorgaande mag verwacht worden dat het gebied waar de aanwezigheid van de wolf als een groot probleem wordt ervaren, de komende maanden en jaren groter gaat worden. Hiermee komen ook provincies waar de wolf nu relatief weinig schade veroorzaakt in beeld als vestigingsgebied voor roedels wolven. Het is bekend dat populatie aan wolven zich jaarlijks met 30% extra dieren zal ontwikkelen, aldus de factfinding study. Die extra dieren blijven niet in het gebied waar ze geboren worden, maar gaan op zoek naar een nieuwe leefomgeving, met alle gevolgen van dien.

Met voorgaande waarneming is de discussie over wolven en hoe je daar mee om gaat, nu niet alleen relevant voor provincies als Drenthe, Gelderland en Brabant, maar ook voor andere provincies.

Kentering in het denken

De aanwezigheid van wolven leidt in Nederland tot maatschappelijke onrust en daarmee tot discussie. Ook de Europese Commissie denkt erover om de beschermde status van de wolf te verlagen. LTO Noord is blij te vernemen dat de Europese Commissie erkent dat de wolf steeds meer impact heeft op gehouden en niet-gehouden dieren, maar ook op mensen die wonen, werken en recreëren in gebieden waar wolven voorkomen. De huidige beschermingsstatus behoeft, met het oog op het groeiende aantal wolven en daarbij komende problematiek, herziening en heroverweging. Dit opdat er een beter evenwicht wordt gevonden tussen de economische en maatschappelijke context van Nederland en de ecologische context van de wolf.

Het afschalen van die beschermingsstatus is ook mogelijk nu we zien dat de afgelopen decennia de populatie aan wolven in Noordwest Europa (met Nederland als onderdeel daarvan) zodanig is gegroeid dat zorgen over de zogenoemde Staat van Instandhouding geen grond meer hebben.

Uitgangspunten

Vanuit het perspectief van de agrarische sector, staat centraal dat vee geen voer is voor wolven. Dit betekent ook dat veehouders in staat moeten zijn om binnen een economisch duurzame bedrijfsvoering vee te kunnen houden. Indien de veehouders daarbij kosten en uren moeten maken om hun vee te beschermen door middel van het plaatsen van afrastering of het opstallen van dieren, zal de maatschappij dan wel de overheid al die inspanningen financieel moeten compenseren. Daarbij is het essentieel dat vergoedingen bij dode en gewonde dieren, ook zonder het verplicht opleggen van preventiemaatregelen, behouden blijven.

Afgezien van deze praktische zaken is duidelijk dat de ontwikkeling van de wolvenpopulatie in Nederland en de onaanvaardbare effecten die deze aanwezigheid met zich mee brengt, aanleiding geeft om beleidsmatig bij te sturen. In IPO verband wordt dit inhoud gegeven door de actualisatie van het Interprovinciaal Wolvenplan dat volgens de website van IPO in 2024 herzien zal worden. Het had van ons nog sneller gemogen, maar wij juichen dit toe. Met dien verstande dat wij tevens vinden dat parallel aan herziening van het Wolvenplan ook het addendum (inclusief interventierichtlijnen) een actualisatie moet ondergaan.

Nieuw beleid nodig

Wat ons betreft faalt het huidige wolvenbeleid zoals dat nu uitgangspunt is in Nederland. Het landelijk gebied van Nederland is een landbouwgebied met een fijnmazig netwerk van infrastructuur. Dit maakt dat de impact van de wolf op de maatschappij groter is in Nederland ten opzichte van gebieden in het buitenland met grote aaneengesloten natuurgebieden. Tegelijkertijd dient de impact van een dichtbevolkt land op de wolf ook in ogenschouw genomen te worden. Wolven gedragen zich opportunistisch, worden steeds minder schuw en raken gewend aan mensen en geven dit door aan hun nakomelingen.

De gevolgen van de aanwezigheid van de wolf worden gevoeld door de mensen die in het buitengebied leven en hun brood verdienen. Onze constatering is dat het wolvenbeleid momenteel veelal berust op ecologische principes, en daarmee veelal niet begrepen of gedragen wordt. Wij zouden er dan ook voor willen pleiten om bij het schrijven van de volgende versie van het IPO wolvenplan op voorhand meer balans aan te brengen in de belangen die hierbij aan tafel zitten. Bij voorkeur zitten hierbij shareholders aan tafel en niet alleen stakeholders.

Zonder vooruit te willen lopen op inhoudelijke discussies moge duidelijk zijn dat, gelet op de ervaringen van de afgelopen periode, LTO Noord wil dat er ingegrepen wordt. Naar onze mening zijn er argumenten om te komen tot een analyse van de geschiktheid van gebieden waar de wolf zou kunnen leven. Verder is het opportuun om wolven (zowel de populatie als enkelingen) te beheren. Door de monitoring die BIJ 12 op basis van DNA doet, wordt duidelijk dat specifieke wolven onaanvaardbaar gedrag vertonen door met regelmaat vee aan te vallen. Ook om te voorkomen dat wolven dergelijk gedrag overdragen aan soortgenoten is het zaak om deze dieren te verwijderen uit de populatie. Wij zijn genegen om mee te denken over criteria en mogelijkheden om in die volgende versie van het wolvenplan meer balans in te brengen. Een uitnodiging om mee te denken zien wij graag tegemoet.

Hoogachtend,
Namens LTO Noord Regio Noord,

Trienke Elshof, voorzitter regiobestuur.